

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความ เป็นเมือง การเปิดรับข่าวสาร และความทันสมัย
ของประชาชน : ศึกษากรณีประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

นางสาวพัชณี เสงี่ยมรรษา

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาโท เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาศึกษาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-158-1

I1663108X

008259

②

A CORRELATE OF URBANIZATION , MASS MEDIA EXPOSURE
AND MODERNIZATION :
A CASE STUDY OF THE PEOPLE IN AMPHOE MUANG SAMUT PRAKAN

Miss Patchanee Cheyjunya

Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเป็นเมือง การเปิดรับข่าวสาร และ
 ความทันสมัยของประชาชน : ศึกษากรณีประชาชนในอำเภอเมือง
 จังหวัดสมุทรปราการ
 โดย นางสาวพัชนี เชยจรรยา
 ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เศษประตัม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาศี นฤดิอ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Signature]
 .....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิมส์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
 .....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณธรรม บิสังข์โอภาส)
[Signature]
 .....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เศษประตัม)
[Signature]
 .....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาศี นฤดิอ)
[Signature]
 .....กรรมการ
 (ศาสตราจารย์บำรุงสุข สีหอำไพ)

มติของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเป็นเมือง การเปิดรับข่าวสาร และ
 ความทันสมัยของประชาชน ศึกษากรณีประชาชนในอำเภอเมือง
 จังหวัดสมุทรปราการ
 ชื่อนิสิต น.ศ.พัชนี เสงี่ยมรักษา
 ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เสงี่ยมรักษา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวัติ บุญมี
 ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
 ปีการศึกษา 2524

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเป็นเมือง การ
 เปิดรับข่าวสาร และความทันสมัย ซึ่งทำการศึกษากับประชากรในอำเภอเมือง จังหวัด
 สมุทรปราการ โดยทำการสุ่มตัวอย่างมาศึกษาเป็นจำนวน 263 คน เป็นทั้งประชากรที่อยู่ใน
 เขตเมืองและนอกเขตเมือง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามส่วน
 การวิเคราะห์ใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
 การหาค่าความสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Partial Correlation Coefficient)
 และเปรียบเทียบแบบเฉลี่ยร้อยละ (t - test) ซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
 SPSS
 ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดรับข่าวสาร โดยมีค่า
 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.7

๒. การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความทันสมัย โดยมีความสัมพันธ์ สหสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๘

๑. ระดับความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความทันสมัยโดยมีความสัมพันธ์ สหสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๗

๔. ระดับความเป็นเมือง การเปิดรับข่าวสารและความทันสมัยมีความสัมพันธ์กัน โดย มีการเปิดรับข่าวสารเป็นตัวแปรกลางระหว่างตัวแปรทั้งสองและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความเป็นเมืองกับความทันสมัย เมื่อขจัดอิทธิพลของการเปิดรับข่าวสารออกไปแล้ว มีค่า เท่ากับ ๐.๕

๕. คนที่มีระดับความเป็นเมืองสูง จะมีระดับการเปิดรับข่าวสารและความทันสมัย สูงกว่าคนที่มีความเป็นเมืองต่ำ

ผลการวิจัยดังกล่าว เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   A Correlate of Urbanization, Mass Media Exposure
and Modernization: A Case Study of the People
in Amphoe Muang, Samut Prakan

Name   Miss Patchanee Cheyjunya

Thesis Advisor   Assistant Professor Satien Cheypratub, Ph.D.
Assistant Professor Thanavadee Boonlue, Ph.D.

Department   Public Relations

Academic Year   1981

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine the correlation of urbanization, mass media exposure and modernization. The subjects of this study were 283 dwellers living in both urban and rural areas in Amphoe Muang, Samutprakarn Province. Questionnaires, administered to all the subjects, were used to collect the data for this study. Percentage, Pearson's product moment coefficient of correlation Partial correlation, and t-test were employed to analyze the data. To compute these statistics, SPSS Program was used.

The results of the study were as follows:

- 1) There was positive correlation between urbanization and media exposure. The correlation coefficient was 0.7.
- 2) There was positive correlation between mass media exposure and modernization. The correlation coefficient was 0.6.
- 3) There was positive correlation between

urbanization and modernization. The correlation coefficient was 0.7.

4) Urbanization, mass media exposure and modernization were, with mass media exposure serving as the intervening variable between the other two variables. After the intervening variable was partialled out, the correlation coefficient was 0.5.

5) The dwellers who had higher degree of urbanization also had higher degree of mass media exposure and modernization.

Thus, we can conclude from the above results that the hypotheses were true.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เขษประสพ อาจารย์ที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนดี บุญดี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและควบคุมการวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ มีสันตโอรวาท ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ กองวิจัยการศึกษา สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ช่วยกรุณาให้คำแนะนำทางด้านสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล รองศาสตราจารย์ เสาวงิภรณ์ เบียมบิณี สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ความรู้ทางด้าน การเขียนโปรแกรม SPSS ซึ่งได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์ข้อมูล

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและวางร่วมมืออย่างดียิ่ง จากคุณดวงใจ จตุรภัทร์ และพนักงานธนาคารกรุงไทย สาขาปากน้ำ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ช่วยเหลือในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลและที่สำคัญที่สุดคือ ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้กรุณาสละเวลาหอบแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิจัย คุณจิระรา จิตรานุกูล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ คุณกาญจนา บุญญธำรงค์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดพิมพ์ และคุณสุนทรี คำมีผล ผู้พิมพ์วิทยานิพนธ์นี้จนเสร็จสิ้น ตลอดจนทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจโดยตลอดมา

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณมา ณ

ที่นี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๒
สมมุติฐานของการวิจัย.....	๒
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงในการวิจัย.....	๘
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๘
ตัวแปรในการวิจัย.....	8
ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	8
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	9
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
คำจำกัดความในการวิจัย.....	10
2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
3 ระเบียบวิธีในการวิจัย.....	๑๑

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	46
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก ก.....	91
ภาคผนวก ข.....	118
ภาคผนวก ค.....	124
ภาคผนวก ง.....	139
ประวัติการศึกษา.....	146

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ค่าความสัมพันธ์ในด้านจำนวนและร้อยละระหว่างระดับความเป็นเมืองกับการเปิดรับข่าวสาร.....	56
2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างระดับความเป็นเมืองกับการเปิดรับข่าวสาร.....	57
3	ค่าความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารระหว่างผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและนอกเขตเมือง.....	59
4	ค่าความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารระหว่างผู้ที่มีการเรียนระดับชั้นทางสังคมสูงและต่ำ.....	60
5	ค่าความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารระหว่างผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรรมและไม่ใช้เกษตรกรรม.....	62
6	ค่าความสัมพันธ์ในด้านจำนวนและร้อยละและระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่น.....	64
7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารและความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่น.....	65
8	ค่าความแตกต่างของความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่นระหว่างผู้ที่รับข่าวสารมากกว่าและผู้ที่รับข่าวสารน้อยกว่า....	66
9	ค่าความแตกต่างของความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่นระหว่างผู้ที่รับข่าวสารประเภทข่าวหนักและข่าวเบา.....	67
10	ค่าความสัมพันธ์ในด้านจำนวนและร้อยละระหว่างระดับความเป็นเมืองกับความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่น.....	68

ตารางที่

หน้า

11	คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างระดับความเป็นเมืองกับความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่น.....	69
12	ค่าความแตกต่างเรื่องความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและนอกเขตเมือง.....	69
13	ค่าความแตกต่างของความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่นระหว่างผู้ที่มีการเลื่อนระดับชั้นทางสังคมสูงกว่าและผู้ที่มีการเลื่อนระดับชั้นทางสังคมต่ำกว่า.....	70
14	ค่าความแตกต่างของความสามารถในการเข้าใจบทบาทผู้อื่นระหว่างผู้มีอาชีพเกษตรกรรมและไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรม..	71
15	คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของระดับความเป็นเมือง การเปิดรับข่าวสาร และความทันสมัย.....	72
16	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	92
17	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	92
18	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา.....	93
19	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	93
20	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ.....	94
21	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพในครอบครัว.....	94
22	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพการเป็นสมาชิกหรือกรรมการกลุ่มทางสังคม และอาชีพ.....	95
23	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	95
24	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามบริเวณที่อยู่อาศัย.....	96
25	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการเลื่อนชั้นทางอาชีพของตนเอง.....	96

ตารางที่		หน้า
26	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการเลื่อนชั้นทางการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับบิดา.....	97
27	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการเลื่อนชั้นทางการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับมารดา.....	97
28	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการเลื่อนชั้นทางอาชีพ เมื่อ เปรียบเทียบกับบิดา.....	98
29	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการเลื่อนชั้นทางอาชีพ เมื่อ เปรียบเทียบกับมารดา.....	98
30	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์.....	99
31	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความบ่อยครั้งในการอ่าน หนังสือพิมพ์.....	99
32	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์ที่ชอบอ่านมากที่สุด	100
33	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่อ่านหนังสือพิมพ์โดย เฉลี่ยต่อวัน.....	100
34	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคุณสมบัติในหนังสือพิมพ์ที่อ่าน.....	101
35	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเหตุผลในการอ่านหนังสือพิมพ์...	102
36	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่อวิทยุ.....	102
37	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความบ่อยครั้งในการฟังวิทยุ.....	103
38	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาในการฟังวิทยุโดยเฉลี่ย ต่อวัน.....	103
39	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายการวิทยุที่รับฟัง.....	104
40	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเหตุผลในการฟังวิทยุ.....	105
41	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่อโทรทัศน์.....	105

ตารางที่		หน้า
26	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการเลื่อนชั้นทางการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับบิดา.....	97
27	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการเลื่อนชั้นทางการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับมารดา.....	97
28	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการเลื่อนชั้นทางอาชีพเมื่อ เปรียบเทียบกับบิดา.....	98
29	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการเลื่อนชั้นทางอาชีพเมื่อ เปรียบเทียบกับมารดา.....	98
30	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์.....	99
31	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความบ่อยครั้งในการอ่าน หนังสือพิมพ์.....	99
32	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชื่อหนังสือพิมพ์ที่ชอบอ่านมากที่สุด	100
33	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่อ่านหนังสือพิมพ์โดย เฉลี่ยต่อวัน.....	100
34	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นในหนังสือพิมพ์ที่อ่าน.....	101
35	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเหตุผลในการอ่านหนังสือพิมพ์....	102
36	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่อวิทยุ.....	102
37	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความบ่อยครั้งในการฟังวิทยุ.....	103
38	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาในการฟังวิทยุโดยเฉลี่ย ต่อวัน.....	103
39	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายการวิทยุที่รับฟัง.....	104
40	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเหตุผลในการฟังวิทยุ.....	105
41	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่อโทรทัศน์.....	105

ตารางที่

หน้า

42	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความบ่อยครั้งในการดูโทรทัศน์...	106
43	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาในการดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ยต่อวัน.....	106
44	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายการโทรทัศน์ที่ดู.....	107
45	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเหตุผลในการดูโทรทัศน์.....	108
46	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	108
47	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความบ่อยครั้งในการอ่านนิตยสาร	109
48	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่อ่านนิตยสารโดยเฉลี่ยต่อวัน.....	109
49	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทของนิตยสารที่อ่าน.....	110
50	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเปิดรับสื่อภาพยนตร์.....	110
51	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความบ่อยครั้งในการดูภาพยนตร์...	111
52	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทของภาพยนตร์ที่ดู.....	111
53	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถในการคาดคะเนบทบาทกรรมการหมู่บ้าน.....	112
54	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถในการคาดคะเนบทบาทของกรรมการลูกเสือชาวบ้าน.....	112
55	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถในการคาดคะเนบทบาทของกำนัน.....	113
56	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถในการคาดคะเนบทบาทของนายอำเภอ.....	113
57	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถในการคาดคะเนบทบาทของอธิบดีกรมตำรวจ.....	114

ตารางที่		หน้า
58	ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถในการคาดคะเน บทบาทของผู้แทนราษฎร.....	114
59	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการขอรับการ หัดสันทัดใจของผู้อื่น.....	115
60	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับความเชื่อมั่นใน บทบาทที่สูงขึ้นของตนเองในอนาคต.....	115
61	การวางแผนการไว้ล่วงหน้าในการดำเนินชีวิตประจำวันของ ผู้ตอบแบบสอบถาม.....	116
62	ความเชื่อถือในเหตุผลของผู้อื่นของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	116
63	ความเชื่อถือในความคิดเห็นของผู้ที่มีสถานภาพทางสังคม ต่างกัน.....	117

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย